

Her går den tunge settemaskinen inn for landing.

Han fulgte nøye med på settemaskinens sist ferd, Geir Heitmann.

Slik så det uten innefra da den tunge maskinen ble løfte ut av rommet.

Avis-entusiastene Carl Peter Løken fra Mysen og Jens Hystad fra Stord overtar settemaskinen. Det er Geir Heitmann, sønn av tidligere faktor i Farsunds Avis, Tore Heitmann glad for.

Geir Heitmann sier at han og broren Trond har følt et visst ansvar for det arbeidet hans far Tore nedla, ikke minst i forhold til museet.

På redaktørkontoret i Farsunds Avis samlet det seg avis-entusiaster. Her Geir Heitmann og Per Kristian Danielsen.

Varemerket er Linotype.

Settemaskin løftet ut: – En fin måte å avslutte på

– At denne settemaskinen nå har fått et nytt hjem på pressemuseet på Røros er en fin måte å avslutte det arbeidet som min far begynte på.

Det forteller Geir Heitmann, som er sønn av mangeårig faktor i Farsunds Avis, Tore Heitmann.

Heitmann har blant annet mye æren for at Farsunds Avis hadde sitt eget museum i en årrekke, og hvor denne maskinen var den siste som ble fjernet.

– Noen tusen timer
– Min far brukte noen tusen timer på museet, fastslår sønnen. Blant dem som fikk glede av Tore Heitmanns initiativ og kunnskaper var ikke minst skoleelever.

– Rent pedagogisk er dette et veldig bra tiltak. Her kan man faktisk trekke linjene helt tilbake til Gutenberg og starten av boktrykkerkunsten, uttalte tidligere journalist i Farsunds Avis, Per Kristian Danielsen,

FAKTA ► SETTEMASKIN

- Settemaskin er en maskin for fremstilling av sats for trykking. Settemaskinene produserer satsen i hele linjer (for eksempel Linotype) eller som løse typer (for eksempel Monotype).
- Settemaskinen støper satsen i bly, også kalt varmsats eller setter ferdig støpte typer (kaldsats).
- Videre utvikling av settemaskinen var fotosettemaskiner og senere datamaskinbaserte satsanlegg.

som også var til stede for å overvære seansen.

Linotype

Tirsdag kveld ble den siste museale gjenstanden løftet gjennom taket på det gamle avishuset. Vi snakker om om settemaskin med varemerket Linotype, som ble brukt i avisproduksjonen fram til man fikk offset på 1970-tallet. Maskinen skulle kjøres til pressemuseet Fjell-Ljom på Røros.

– At settemaskinen nå får et nytt hjem på Røros synes vi er veldig bra. Far var jo også aktiv der i flere år, sier Geir Heitmann. Han berømmer samarbeidet med nåværende og tidligere ei-

ere, og også nåværende gårdeier i Strandgaten, Svein Abrahamson.

– Og ikke minst er det bra at den nå blir overtatt av ildsjeler som forstår seg på dette, sier Geir Heitmann.

– Ingen vet helt hvordan

Som nevnt måtte altså den over et tonn tunge settemaskinen løftet gjennom taket, og ned på en tilhenger som sto parkert ved veien i Strandgaten.

– Det er vel ingen som helt vet hvordan man klarte å få den på plass der den sto i avislokalet? Jeg husker en gang hvor vi skulle ha ned en annen tung sak. Da måtte vi gjøre tiltak med å spi-

ke trebord langs trappene slik at vi kunne skli maskinen ned. Det var veldig spesielt, sier Heitmann.

Ildsjelene

De som var å hentet settemaskinen var Jens Hystad, som hadde kommet fra Stord, og som er tilknyttet lokalavisen Sunnhordland, og Carl Peter Løken, som kom ens ærend fra Mysen i Østfold. Løken var tidligere eier av Indre Smaalenes Avis, som ikke eksisterer lenger. De kjente begge godt til Tore Heitmann, og hadde mange godord å si om ham.

– Jeg ble først gang kjent med Tore Heitmann på midten av

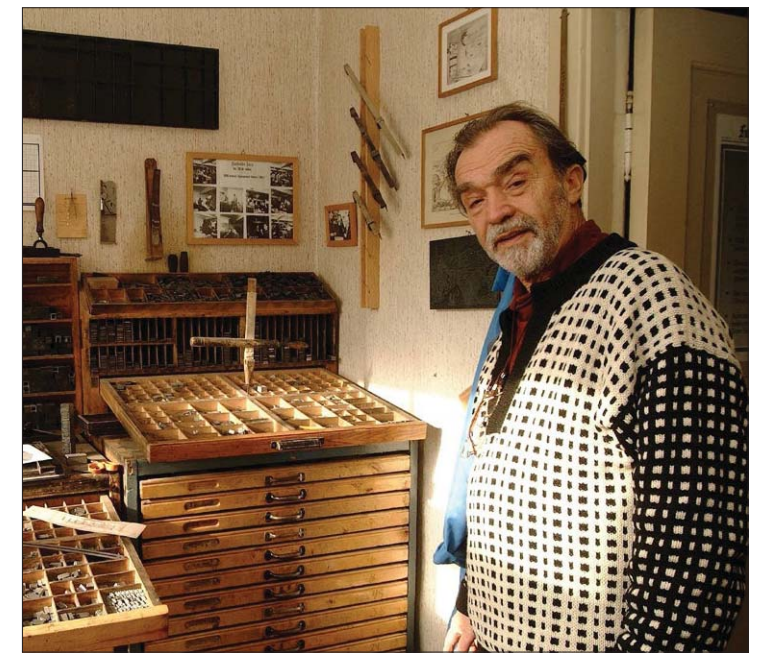
Min far brukte noen tusen timer på det.

Geir Heitmann

70-tallet da jeg lå værfast med båten min, sier Jens Hystad og fortsetter:

– Da fikk jeg blant annet høre at han var en meget dyktig faktor i Farsunds Avis. I 1989 hadde vi den første dugnaden på pressemuseet Fjell-Ljom, og jeg lot Tore at vi skulle tar vare på blant annet denne settemaskinen, sier Jens Hystad.

BJØRN HOEL
bjorn@lister24.no

Avdøde faktor Tore Heitmann var ildsjelen bak avismuseet i Strandgaten. ARKIVFOTO: PER KR. DANIELSEN